

131602Ш -

В. АНТОНИЧ.

ВЪЗВРАЩЕНІЯ
ЖИЗНИ.

Ж
та
60

ДАЖБОГ

Ч. : : : : : 2

Б. І. АНТОНІЧ

ПРИВІТАННЯ ЖИТТЯ

КНИЖКА ПОЕЗІЙ

6886

1 9 3 1

ЛЬВІВ

891.73-1

ШІС (ЧУкр) 6-53я44

131602 II

ІРМД

З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Пісня про вічну молодість

Запрягти до саней чотири чалі коні
і в чвал, і в чвал!
Заіржуть баскі бігуни на реміннім припоні,
аж луна відібеться
від скал, від скал.

Тріснути батогом на вітер буйний
і в даль, і в даль!
Наші очі далеччю гартуймо,
а серце куймо
на сталь, на сталь.

Ударять у срібну рунь золоті копита,
мов грім, мов грім.
Повними грудима будемо вітер пити,
під дахом синього неба
наш дім, наш дім.

Снігів завмерлу тишу вигуком розпороти:
нема турбот!
І сонцю ми поженемо навпроти
батьорі, радісні
в галоп, в галоп.

Запрягти до саней чотири чалі коні
і в чвал, і в чвал!
Навпростець переїдемо всі перепони,
здобудемо
життя фінал.

Розпускають коні сиві гриви,
пара з уст, мов дим.
З рвучим вітром буйногривим!
Бути вічно юним,
вічно молодим!

Зриви й крила

1

ПРЕЛЮДІЯ

Такі бувають часом дивні хвили,
що сам не знаєш звідкіля, чому.
Приходять в ніч від померків німу,
чи в день, як сонце стане в повній силі.

Далеко бачиш — в незчисленні милі,
віддихаєш, дереш на шмаття тьму,
і чуєш давно радість, ту саму,
яку в щоденщини згубив ти пилі.

Горбами та низами йдуть дороги,
схвильована морських поверхня грив —
це крізь життя змагання шлях пологий.

Хоча б чоло батіг невдач порив,
не жаль, бо ступенем до перемоги
стає нам кожний, хоч невдалий зрив.

4

Так тихо. Місяць лиш зза хмар погляне,
порине в чорних тіней знов тенета,
гряде грязька, густа імла з бескѣта,
повітря є гниле, липке, погане.

Нараз крайнебо від луни багряне,
вогнем угору вистрілить ракета
і задріжить, немов тремка трепета,
мільйоном іскор в неба синь розтане.

О! Серце мріє вирватись із лона
тяжкої дійсности, із буднів ґрунту
в безкрає небо, в соколів околи.

Тут розсипатися в червоні грона,
в криваві розірватись букви бунту,
на землю не вернути вже ніколи.

В холоднім сутінку сухого льоху
по стінах тиша кане зерном граду.
І п'яний, м'ятний запах винограду
й ряди пляшок, що в сповитку із моху.

В цю кучугуру, мов у землю соху,
вбиває час плісні кошлату шпаду.
Пляшки набрякнуть у тісноті спаду
і тріскають, немов струки гороху.

Вино в пісок усякне, червінь рож
увійде в зелень мохового прута.
І ми, буває, нашої також

бажаєм дійсности розбити стіни,
дарма, що може, кинувши їх пута,
ми б розіллялись на незнані ріні.

Блакитну плахту неба передер
нараз, мов тишу грім, червоний серп;
мов з ран, булькоче кров огню зі щерб.
В повітрі пах припалений чабер.

Даремно воду ллють з криниць й озер.
Вогонь над голови пuzаті верб
підносить косу полумя, свій герб,
як віяло з рудочервоних пер.

Стрункою шиєю верх стін і брам
хитає в сторону праву та ліву
з жагою дикою; його жарким устам

крівавим віддиху безмежжя треба.
Та іскрами жбурляє в хмари з гніву,
що сам не може підпалити неба.

В морях з шафіру плюхкають краплини,
хлюпочуть срібні краплі в сріблі рік
і гребінь вітру чеше їх відвік
і сонце пють, мов овочі калини.

В цілунках тих ростуть дрібні цятини
у білопері хмари, літа лік;
підносять вгору свій вовнистий бік,
геть утікають від землі долини.

Та вітер вдарить в їх легкі вітрила
та млу зморозить білогриву в воду,
на землю їх ваги вертає сила.

Нам годі побороть свою природу,
бунт вічно палить, вічно ломим крила,
і знов спадаєм на землі колоду.

Орел, король просторів, в даль летів,
над полову мідь піль, синь моря лав,
над опар хмар шлях крил його дріжав.
Враз чути літака на небі спів.

На ворога вид — в серці лють і гнів;
шалені перегони з ним почав,
ставав чорнішим ліс і меншим став,
аж сил нема, до літака присів.

І ми пливем, крізь місяці та дні,
самітні в хвилях моря кораблі,
у промахів і сумнівів борні.

І над низи зриваємося злі,
не знаючи, що можна від землі
втекти лиш іноді — та тут на ній.

І шепотом по полі рознеслося:
на обрій, мов на терези ваги,
хтось в огрядні, пузаті клав стоги
набрякле борошном, товсте колосся.

І зашуміли враз: „Ще зірвемося“.
Так загуділи колоски тугі,
бо вітер за чуби гнуздав луги
і торгав горді скирти за волосся.

Бо ж краще їм, як нидіти в млині,
як гинути від жорен тяготи,
щоб вихор їх розмів по далині,

щоби метіль розвіяла осіння.
О, хто не знає ще бажань втекти
з-під млинового сірих днів каміння.

Летіли понад морем раз лелеки
до вирію, до південних країв.
Гаїв, де кипариси, чувся спів
і усміхались землі їм далекі.

Та задріжали вмить від небезпеки,
бо крила їх охляли. Жах глядів.
Та ліс удалі виріс парусів;
всі з щастя криком на вітрил смереки.

Завчасна радість, заміри невдалі,
бо судна в сторону противну мчали,
де півночі грізні дрімали скали.

Так зриви доля нам на інший шлях
зверта нераз; з розпукою в очах,
що хід їх, бачимо, в чужих руках.

В малій кімнаті стіни, наче руки,
тримають полохливу тишу в жмені.
Сіріють тіні просиво-зелені,
самітна свічка блимає зо скуки.

Шушукають якісь далекі звуки.
А гнотик, в восковім їздець стремені,
свої маріння топить дивні, безіменні,
мов стеарин, блідим вогнем ошуки.

І тухне й знов палахкотить ясніше,
хоч все заснуло, хоч у сні все дише,
хоч палить власне тіло білосрібне,

хоч нищить ніч його все нижче й нижче
й ним темряву, мов гудзиком, застібне.
До свічки наше серце є подібне.

Дзюрить, дзичить, дзюрчить, дзирчить вода,
мельодії грає на каміння флейті,
а в білих пін хвилястогривім рейді
риб щічки розцвітають з глибу дна.

Над плесо вискочила з них одна
та сонця колесом побита в леті
упала вниз. Відтоді є в хвиль меті¹⁾
самітна та німа, хоч молода.

Поете! Чорний шлях твій, чорна скиба,
не заспокоїть сірини багонце,
чужа ржа біржі, гниль коржава гриба.

І мрій снуєш срібнясте волоконце,
і вверх глядиш, мов навіжена риба,
яка побачила хоч раз вже сонце.

¹⁾ Від мето = гамір, шум.

За шиб проміння жмут, мов блиск омани,
осіннім усміхом з далеких лук
бренькливі мухи манить на рундук.
Мандрують хмарою дрібні прочани

й глядять очима повними пошани,
як сиве павутиння ве павук
й в вікні від дотиків охлялі рук
блідочервоні спіють баклажани.

На грядці їх застала осінь рання,
як ще були зелені, молоді;
тепер крізь скло читають хмар письмо.

Так наші мрії, заміри, бажання
перейдуть часто в дійсність аж тоді,
коли від себе їх відірвемо.

Є світ над нами високо такий:
без бур, без туч, без хуг, без гроз, без граду,
що в літній день житами приносить зраду,
що в очі бе квіток, неначе кий.

І не пече полудня жар палкий,
лиш тиша має там безмежну владу
й не дасть шаліти хижому торнаду
й мовчанням шепотить німі казки.

Однак не можна жити там нікому,
бо лютий холод палить гірш від грому
і найсильніші крила вмиє поломить.

Безбарвна сивина колотить розум.
Так і життя без бур, борні, утоми
нас тишею здавило б і морозом.

„Де батьківщина, де твоя, скажи.
Якої син планети чи комети,
які твій лет міжсвітній має мети,
де перед мандрами давніш ти жив?

Міжзірний волокито та бродяго,
в безкраю безвість пущений в крутіж,
сліпучий, ярий спижу, що гориш
на вежі світа полум'яним стягом.

Незбагнений в рахунку астрономів,
уроджений в височині німій,
навіщо в низині шукаєш дому,

на власнім гробі камяна статує?“
— „Поете, не журись. Упадок мій
жар мого серця від зими врятує“.

Соломяні, руді, мутні краски
вже осінь пензлем сонця по городі
розкидує й старій, гнилій колоді
подібні барвою стають листки.

На старість жовкнуть гарбузи тяжкі,
горох журливо хилиться, та й годі.
Босоніж буйний вітер біг по броді,
ногами топче мокрими стручки.

І опустіє лан, що цвів у літі.
Зістанеш ти самотний та німий,
в блиск дивлячись, що вічно той самий.

Хай дощ, хай буря, хай зівянуть квіти,
осліпнеш, почорнієш, та глядіти
не перестанеш ти ні. ми.

9889
131602 II

Шумить життя журливе жовте жито,
подій хитає повні колоски.
Додолю вітер гне плоди важкі,
як спіє зерно людських мрій налите.

І провіває сине неба сито
пшеницю діл крізь зір дрібні зірки.
Змагання, мов повою колоски,
оплотом обплели землі корито.

Дорогу нам не стелять тільки рожі,
навпроти віє вітер сніговий,
на скелі пнемось гострі, непригожі.

Благословенний шляху грозовий!
Як намагатися й впадати можеш,
щасливий друже ти, бо ще живий.

Бронзові мязи

1

ПІСНЯ ЗМАГУНІВ

Сонце любимо та спорт,
наша пісня складена в мажорній гамі,
перегонів любимо бурхливий гамір,
просто й без хитання в порт
човен наш пливе.

Гімнастичний крок
гуркотить на грищі, наче тарабан;
це вистукуємо наш залізний ямб.
Прискає пісок.

Любимо: змагання труд,
шлях під гору, далеч, розмір, погляд просто,
усміх, промінь соняшний і вільний простір
й хвиль рвучких сміливий скрут.
Нас утома не поборе.

Від
праці серце нам не хворе.
Сонця жар справляє, що тіла блищать, мов бронза.
О, який рекорд ще зможемо здобути, бо-зна:
може перемінімо
світ.

Ратище в руках нам свище
й пестить ляском диск,
понад гуркотливе грище
кулі срібний блиск
й має мяко мяч.

Ми не знаємо невдач,
лиш:
розкіш небезпеки,
радість перемоги.
Нас не болять ноги,
як маршуємо,
сильні, мов дейнеки,
смілі, мов ушкали,
на найвищі скали.

Прибрані
в вічної весни зелений буз
махом руки, маршем ноги
вітаємо сонця брус
ми — бадьорі, бронзові боги

Віддих свище в легенів брилах,
 наче буревій.
 Пливу легенько на ніг крилах
 в синій обрій мрій.

Я не вихаю руками, я не вихаю ногами;
 закам'янілий тан.
 Я тільки орю по морю персами, я тільки порю по-
 наче залізний танк. вітря тамі,

Я не підношу ніг, я не підношу рук;
 закостенілий рух.
 Я вистрілений зі стрільна рушниці стріля, я випнутий
 розвійний вітру дух. лук,

Попід мною в противну сторону біла піску каскада
 десь вдаль жене.
 Дубовим тараном мені на груди пада та наче градом,
 в очі мене
 зернами тне.

О біла смуга піску! Я тебе зімну;
 не загородиш мет!
 О райдуга піскова! Я тебе зігну;
 ще ти спиниш свій лет!

Кудою гляну, кудою гляну —
 тисяча очей в імлі,
 поглядів банить п'ястук,
 батоги вигуків тнуть,
 гарпуни люті, злі.

О, не треба оплесків, не треба, ні!
 Дарма не складайте рук.
 Вашого ентузіязму павук
 греблею не буде мені.

Я ніколи не стану, я ніколи не стану;
 як
 биндочку мети прорву,
 в синій обрій розтану.

Набрав повітря в груди,
аж засвистали звуком флейт.

Підніс жердину вгору;
так птах підносить дзьоб,
як починає лет.

Немов стовпи у землю,
вбив ноги у сажневий крок.

Пробитий наскрізь вітер.
Ніг видно лиш галоп.
Угору стрелив скок.

Штовхнув себе й ворину
відкинула назад рука.

Залопотали в вітрі
і ноги й руки враз,
мов крила вітряка.

Хоч тіло оливяне,
здається, що легкий мов лист.

Сумний, що не зістане,
мов парус понад криком
мас,
поволі впав униз.

Гляджу захоплений по оболоні
і слова вигукнути з уст не можу,
гляджу на тебе горду, гарну, гожу,
і як стоїш застигла у розгоні,
струнка Діяно з місяцем в долоні.

Рука пташиним вкрала легкість перцям,
твій рух гнучкий розбурхує докраю.
Не бачу вже нічого більш, лиш знаю:
юрбу схвилюєш ти шаленим герцем,
моїм, неначе диском, кинеш серцем.

Квадратова площа. Нитяний місток.
Білі молодці й дівчата білі
сновигають поміж стінами сіток
по піску, що мов підлога в віллі.

Мірні, рівні, певні, круглі рухи,
білі плями на міністім полі,
аж здається, що безжурні духи
грають жеребом своєї долі.

Пухке лице судді, неначе в бонза,
та свиставки пронизливий сигнал,
захоплення в очах довкола пал
і плескіт рук і мого тіла бронза.

Дають побіди келіх у долоні,
беру його в мовчанці сам німій,
а на землі лежить противник мій,
повалений в подвійному нельзоні.

Я — грецький бог з античної статуї
виходжу з жестом гордої поваги,
дарма, що оплесків гудуть ще струї.

Несу здобуту чарку в свій притин,
я хочу пити, я горю від спраги,
до уст бокал підношу — в нім полин.

Баляда про тінь капітана

Пролог.

Вітер оре
сине море.
Корабель гуляє.

Чорна галка
кличе палко.
Близько вже земля є.

Пісня I.

Як граєш у карти чи з чарки вино пеш, о друже мій,
в гарячці з туманом тяжким замороки одруженій,

бач, щоб за хвилину цю не заплатив ти задорого,
коли тебе тінь твій покине й твоїм стане ворогом.

Послухай: в одному містечку на морському березі
уже похилився над пристанню літеплий березень.

Тут порт закосичений, наче квітками, фрегетами.
Дах неба над ним є сивастими хмарами латаний.

Завішений в порті дзигар — величезне коромисло
над містом, над садом розквітлим торгівлею
й промислом.

На кожному боті піднесена щогла, мов палиця,
а прапор на щоглі завішений барвами палиться.

Обсмалені вітром обличчя моряцькі на палубі;
у тиші спокійних почей без хвиль шуму не спали би.

У школі вітрів та тайфунів боротися вивчені
не знають, що ляк, переможуть у кожній притичині.

Лиш бовдурів шум розлягається піснею лункою.
Стрункий капітан на поруччі опертий із люлькою.

Канати потяли долоні у тисячні борозни,
волосся вже сивіє, наче прикрашене в борошні.

Пояснення.

На дворі буревій,
у корчмі портовій
на столі джину збан.

З чортом грає в карти
(це не жарти, це не жарти)
молодий капітан.

Пісня II.

Покинули міста базар і засмічене торжище.
Гей вітре, гей вітре, ще грай нам і прапором торгай ще!

Стоїть на сторожі, мов чапля, керманич при демені.
Напружені мязи моряцькі, мов линви та ремені.

По хвилях вітри сновигають заблукані поповзом
і ніч виїжджає зза обрію темряви повозом.

Блідим по воді молоком розіллється блиск місяця;
мов прапор, хмаринки на щоглах повісяться.

Сердито тайфун лопотав корогвами, мов косами;
чардак колихався обсіпаний густо матросами.

Ночами та днями пливають кучугурам хвиль напросто,
давно не вітав їх зелений на дереві паросток.

Гей дні на широких морях перебуті чи вузинах!
Все скоро минає, скоріше від лоскоту пужална.

Темп часу не став, у бігу все шалене прискорення.
Із серця біль рвав, видирав до саміського кореня.

Та де б не поїхав, гонило за ним завжди чучело;
у серці гонило щось дивне його та все мучило.

Минають південні моря із містами, де пагоди.
Ніде вже не можна знайти цьому серцеві злагоди.

Пояснення.

На дворі буревій.
у корчмі портовій
на столі в чарці джін.

Нещасний, нещасний,
хто бісові програв тіль власний.
Дівчина та джін — єдиний лік на сплін.

Гей джину вщерть,
гей джину вщерть!
Море, дівчина та джін — єдиний лік на смерть.

Пісня III.

Вертають із бур, із дощів, завірюх перемочені,
гоłodні, невиспані, втомлені та в знеохоченні.

Причалив, приплив корабель до далекої пристані.
Під шум морських грив проминали вмить дні дикі,
пристрасні.

Моряцькі пісні поплили по тавернах у гавані,
неначе вино для сердець, що від туги поламані.

І тисяча лямп заблестіла в розбавленім городі.
Обнажене тіло дівоче й скуйовджені бороди.

За хвилею хвиля лягає під вітром в зневоленні.
Регочуть матроські обличчя шорсткі, неоголені.

Хрипкий саксофон тут хихикає басом за скрипкою,
танок тупотить під ритм мєльодією дикою.

Танечниць перегнуті постаті п'яно без сорому.
Що ж може однак допомгти капітанові хворому?

Встанне уста цілував, мав знов їхати в подорож,
за щастя нив. — Тіль його встала зі стін, пішла ходором.

З рук вилетів келіх із гуком. Кругом усе в померках.
В обіймах її зверещав капітан в диких обертах.

Дарма капітане, даремно звиваєш ти помічі.
Всекли всі. Самітні замовкли вмить вигуки поночі.

Пояснення.

На дворі буревій,
у корчмі портовій
на столі джину збан.

Та не йде вже пиття.
Під столом без життя
молодий капітан.

Епілог.

На синьому небі почали вже зорі виблискувати,
у сяві білому хвилі тихенько полискувати.

ПІСНЯ МАНДРІВНИКА

Шумить у серці вітер, кров огонь бурлить.
О, допекла вже бруків, мурів, цегли гідь!
На беріг моря туга, в край землі жене,
де океан манить піснями хвиль мене.

Покину стукіт вулиць та піду, де пристань,
де ливв протяжна пісня й щоглів має триста,
де кораблі, човни по хвилях бурних линуть.
Не стану, аж на них очима відпочину.

Почую вітру рев і мев почую крик,
хвиль булькіт і води об стіни човна сик
та відгук, що стерна справляє оборот.
Тоді скажу: це мій до моря поворот.

О, допекла вже бруків, мурів, цегли проза!
Тужу за морем, батьківщиною матроса.
Шумить у серці вітер, жар вперед жене.
На море! Гей, на море!!—Сум тут вбе мене.

Іван Мейсфілд
(John Masefield)

Вільний переспів
з англійської мови.

РОМАНТИЗМ

Над морем в хмарах марить чорна галич,
ліричний місяць потопає в тінь.
І дикі скелі й синя далечінь.
Пливуть похмурі Байрона ушкали.

В городі в темну ніч самотний Вертер
на зір вазі сам важить світ і серце
своє й сумує, що живе, не вмер ще.
О, ти покрово хворих серць, о смерте!

Є два світи: один круг нас, а другий
це ми; між ними вічна боротьба
лягає на життя клейном напруги.

Чи ж не сильніші в грудях буревії,
як порожнечі дійсности клятьба? —
— Не знали, що гарніший світ від мрії.

МОЛОДИЙ ПОЕТ

Над лугом буря свище, наче пуга,
і вітряна кряжками кряче пря,
мов не ліси хвилюють, а моря
та в серце туга стукає, мов пугач.

Тоді виходжу в чорну ніч на ганок,
деру очима тінь, гляджу зорі.
Крізь вихор чалий кінь зарже над раном,
роздзвінно гупне копитом в поріг.

І сам не знаю, як скачу в стремена,
хватаю репане реміння нузд,
а завірюха на дворі шалена
рамена отвирає й мутить глузд.

Лиш в грудях голос дзенькає, мов мідь,
шепоче: „Молодий, не їдь, не їдь!“

ПРОЧИТАН

Уздовж причілля тінь лягає вогко,
а коло брам розколений колодязь
у землю встромлений, немов колода,
зеленим, молодим сміється мохом.

Патлатий, кучерявий прочитан
руками обіймає червінь цегли
та головою похитує легко
над проминанням людських правд й оман.

В труні віків лягли дні юні замку,
минувшини обвило листя клямку,
та й може сотий сніг на полі тане,

новими бурями співа вкраїна.
О, пісне, як же ж часто прочитаном
цвітеш ти буйним на життя руїнах.

ЛЮБОВ

У правилі математичнім світа
за дужки викинена невідома,
незнаний косинус днів наших літа.

В далекій подорожі, навіть вдома
дарма шукати слів її німих.
Коли здається: пустку переміг,
приходить тиха, наче ніч, утома.

Усміхнені, штудерні трійолети,
мов лід холодні, кажуть нам даремно,
вмовляють, що любов це річ неземна.
О, де ти є незнана, о де є ти?

Чи кинув хто на тебе анатему?
А може винайшли тебе поети,
щоб до згучних сонетів мати тему.

ІДЕАЛ

На синьому безмежжі океану,
де не догляне навіть людське око,
високо, аж до хмар, в імлах глибоко
самітний острів серед хвиль пеану.

На острові, так каже казка,
теменні скарби десь лежать закляті.
Горять моряцькі очі у завязтті,
жага бушує в душах буйно й баско.

І вітер дме, і буря тне у парус,
а човен щоглами дере мли пару,
солonoю водою перемок.

Нараз вдаряють у підводні скелі,
щасливі, бо в незнання гинуть хмелі:
на острові пустелі лиш — пісок.

АЛЬХЕМІЯ

В маленькій келії душно, запах сірки.
Засушений, мов сірка, жовтий маг
в реторту п'ялить очі повні спраг.
Червоний біс регочеться із дірки.

Мов кльоша, золота над всім омана
та опар в куреві кімнату губить.
Дріжать в гарячці вялі, трухлі губи;
блідий: „Апаге“ буркотить „сатанас“.

Та раптом скрикнув маг: ні, він не п'яний,
очам не вірить: золото в реторті.
Під стелю бризнув струмом регіт чортів.

І жах пішов до монастирських лав,
ченці шепочуть: уночі над раном
о. Патрикій божевільним став.

БДЖОЛА

Лисніє липовий, липневий липець,
липучий і лискучий в білім збанку.
В нім розтопились зорі на світанку
і пахощі левад, квітчастих китиць.

Над озером пахучим, золотавим
дзеленькає маленькая бджола.
На брезклі брижі жовтого чола
лягає тінь її пружком імлавим.

Мов квітка, розхиляє п'яна цукром
крил пелюстки, а рідина густа
маленькі ніженьки хватає цупко.

І крильцями пішла розпуки трясця,
над ними мед замкнувся, мов уста.
Ось так вбиває часом власне щастя.

І вітер, що жене по руннім полі,
і дощ, що жне руді хмар руна в млі,
і злотий усміх зір на синім тлі,
і долі спів пшеничної в стодолі.

І виноград і водоспад удові,
і сад і дзвінкодзвонні солові,
і їх пісні, немов фонема: і,
і гай, і водограй, і край на волі.

І сон на сіні й сонні ліса тіні,
і смерк в руїні, і казки в країні,
і чалі коні, і чвал баский по степі.

І грунь і рунь і ватра у вертепі,
і гарний світ удень і серед ночі,
і найгарніший, як лиш замкнеш очі.

ПОДОРОЖ ЛІТАКОМ

Літак, немов змагун, бере розгін,
костричить кострубатий, гострий лоб,
як віл, вдаряє до повітря стін,
іде в повільний гін, пізніше в галоп.

Шалений вітер дме від дужих крил.
Нараз підстрибує, дере муслін
імлі та пнеться стрімко в неба схил.

Відштовхуємо землю, наче мяч.
Рев, гуркіт обіймає нас в кліщі.
Залізний круче, перестань, не крич,
не вий! Ох, Боже, як тріщить, тріщить.

Колеса в хмарах, наче ноги в стремю.
І вихилося поза край над мряч,
аж серце випаде із рук на землю.

ПІДСВІДОМІСТЬ

Понад похмуре, чорномуре бердо
підносив замок кам'яний свій жест.
В нім сивий мешкав цар, мав срібний жезл;
в льохах тримав рабів своїх він твердо.

Навколо замку вирости крокоси,
повій з-під листя вії глядів на жердь.
Щораз то більш впадало в погріб жертв,
неначе б хто косив тяжкі покоси.

Враз лютий бунт затряс тюрми кублом.
Геть! З льоду творять інший світ в надії.
Побачив цар ці тереми новії
та став тоді своїх рабів рабом.

Цей цар — це я, палац — душа моя,
бунт — сон, раби — мої померлі мрії.

ГІПНОТИЗЕР

В молочнім світлі матових кінкетів
цвітуть на чорнім шовку ордері.
Вогонь в очах холодних загорів,
в судоргах пальці, наче б грав на флейті.

Круг нас паде зелено-жовта мряка,
різнув у вухо свист слизький, мов різки.
Тоді виймав із наших чіл він мізки
й в кишені їх вкладав свого фрака.

На наші очі, мов рясні каскади,
лились струмками бомбаї й багдади.

І наче б вирости нам крила з пліч,
і забажали ми летіти пріч.

Та в кріслах нас держав шалений гніт,
розпуки нас облив морозний піт.

МУРАШНИК

Предивні, зачаровані міста
з рудого порошна й рябої мерви.
І пасма вулиць сплетені, мов нерви,
і клуня в сірих теремах містка.

І наче плюш з роздертого листа,
життя засушене, немов консерви.
Одначе праця йде все без перерви,
листок зшиває вічно до листка.

Здобичники у сутінках тюрми
суть мошечок, рабинь своїх живіт.
Рядами над рядами тут доми

піснями труду дневі шлють привіт.
Подумай мимохіть, як чобітьми
є легко розчавити цілий світ.

ШУМ

Шумить і шамотить шумка шума,
шум прибирає, як весною повінь
і кожен лист на дубі шуму повен.
Здіймає шлик із голови чумак.

Шпарка шурнула шурубура шуру,
мов малахай, маха майном у май
і розвіває все кругом украй,
що людям аж мороз іде за шкуру.

Тріщить, лящить, мов щелепа, корчма
й ліщина галуззю стає сторчма.
Це бродить вітер, шуму перший родич,

і пальцем стукає до неба віллі.
Це шум — надхненна музика природи
на смерти та життя гучнім весіллі.

Вітражі й пейзажі

1

ОСІНЬ

Дозрівають довгі дні, як ярі яблука,
лине листя з лип,
плине воза скрип,
коло лісу колом лється вигук зяблика.

Палиться під захід сонця неба палуба,
от отара в отаві,
сизі мряки сиваві,
в яслах яру ясний ястер ятрить яструба.

Пяне піяно на піяніні трав
вітер заграв.

Спіють дні все менші, нерівні,
п'ють по півночі півні

і

ості, осокори,

рій ос

і ось

вже осінь

і

о

осінь

інь

нь.

2

ПЕРШИЙ СНІГ

Осінь переїхала по полі возом золотим.
Понад кучугури кучерява мряка-срібний дим.

Сонце з багатом проміння вогняний погонич.
Навпростець по небі білі хмари в перегони.

На куделі верховіття сиве павутиння.
Підпирається гори рукою далеч синя.

Вітер жовтий лист з дерев змітає помелом,
в гущині сухе гілля гуркоче мідяний псалом.

Білі квіти впали — заповіді майбутніх січнів;
перший раз тоді поцілувала землю вічність.

3

КОПАННЯ КАРТОПЕЛЬ

Поволі, поволі
по сивім полі
дими кружляють
на вільній волі.

Короткими днями
цвітуть вогнями
на краю плаю,
немов квітками.

Багато багаття,
червоне шмаття,
а часом жовте,
немов ламаття.

Обличчя веселі,
імлі куделі,
а подув з броду
пяніє в хмелі.

Вже літа є досить,
угору осінь
хустини білі
хмарин підносить —
.
— знаки німі,
що піддається
зимі.

4 КОЛОМИЙКА ПРО ПРОВЕСНУ

Віє вітер, віє буйний, віє за горою,
мороз ходить, мороз бродить під руки з весною.

В річці риби, в полі скиби дощу з неба просять,
роси росять, хмари хмарять небо в барву проса.

Помазала шляхи злива розкислим болотом,
плуги риють плай, мужицьким пахне поле потом.

Сірий ранок ніч розколе, згасне сон на квіті.
Сірий труд виходить в поле й грає на трембіті.

5 ПІД ДАХОМ ЛІСУ

Ой, піду я до бору, до бору,
подивлюся на сонце крізь тінь.
Піднесуться дерева угору, угору
і на землю впаде далечінь.

Ой, піду я до бору, до бору,
подивлюся на сонце крізь сон.
Попливуть мої думи угору, угору,
ліс і сон зашумлять в унісон.

Ой, піду я до бору, до бору,
подивлюся на смереки крізь смерк.

Піднесеться вже вечір зі звору, зі звору,
щоб лиш день, наче пень, геть померк.

Ой, піду я до бору, до бору,
подивлюся на вітер крізь віти,
як пливе він у ліса комору, комору.
Буде в лісі сон, в сні ліс шуміти.

6

НАД ВОДОЮ

На березі білі берези напнуті, мов струни.
День вітром по них потягає, неначе смичком,
і шепотом падає в хвилі, як зерно до клуні.
Ріка обіймає цей шум, мов раменами, дном.

На плесі являються піни білясті бруньки,
розхлюпані бризкають, спір між собою
завівши.

На березі там я берези пень гладжу лишккй
і кидаю сам до води свої мрії та вірші.

7

ТОВАРИСТВО

Під тихий вечір,
як вітер хмари пожене на сон,
немов табун овець до водопою,
й луна над лісом стане золота,
і зашумлять дерева в унісон,
у гай піду та сяду під вербою,
а коло мене
моя самота.

Тоді всі речі
покриє сірина. Деревя огачко
спинають небо й землю, наче спряжка.

Над нами віком ночі ліс накритий
й зі собою заведемо балачку
про те, як тяжко в світі є, як тяжко
без друга жити.

8

ІДИЛІЯ

На побережжі ріки отара овець білосніжних,
вітер торсає хмарами, білою гривою небя,
поки сивої мряки туманів, мов жито, не вижне;
облий облак на облаз гори присідає, мов лебідь.

Плоский горбок, злотолускі рибоньки плюскають в рові.
Де є дійсности грань, де уяви є світ *non est senum* :
в Тускуліум добрий Горацій на рундуку мармуровім
пише поему до грацій і слухає... радіоконцерту.

9

ОЖИДАННЯ

У далеч встромляю розгойдані очі, неначе гарпун:
на обрії сивім, де небо з землею зішите нитками де-
таємний, рухливий підноситься пункт, рев,
напів горизонту мотузку тонку роздере.

Уже наближається, скоро підходить.
Момент ще один, ще хвилина остання.
Не знаю: це віз чи туман, пішоходи;
у серце вбиваються гострі, залізні гаки -- знаки
питання.

10

СОБАКА Й МІСЯЦЬ

Втомлений лоб покладеш на пахучому сніі.
Досить вже, досить на долю собачу ти вив.
Чорна обкутає ніч соломою тіней,
тихо забудеш своїх незбагнених кривд.

Пахощі чуєш світанку; година вже третя.
Очі, як вугілля, в темряві блиском горять.

Довго й даремно на шиї шарпаєш ксяг.
Вистрільть оклик півня, мов ранішній ряс.

Вітер торгає листя, мов струни на лютні.
Жовч накипає у серці, аж випаде з меж.
Ні, так далі не може вже бути; із люті
місяць зубами, немов маслака, розгризеш.

ГІМН ЖИТТЯ

Іди вночі мій друже, іди вночі на ґрунь
і серце, що в утомі, ти приложи до фої,
по місяця чолі рукою пересунь,
а може тиша тугу поволі в тобі вкоїть.

Усі твої маріння, усі думки замовкнуть,
вже буряном для тебе не є рудий храбуст,
уже глядиш інакше на рунь гірську, пожовклу,
і заспіваєш гімн життю — мовчанням уст.

ПІСНЯ БАДЬОРИХ БРОДЯГ

1.

В дорогу! Щоб лиш сонце нам світило,
щоб ясен круг горів нам угорі.
О, ти шляхів безкраїх дивна сило,
що маниш нас в своїй мінливій грі.
Як вдарить запах піль в вікна вітрило,
хто видержить в душних кімнат жарі.
Упитись далі подихом так мило,
геть суми, думи кинути старі!
Вітрами поле душі нам обмило,
а пісню підказали комарі.
Складаєм дні в яскравих айстрів кльомби,
нових америк щастя ми колюмби.

2

Чи в очі дощ січе, немов горох,
чи в літній день пітніти буде тіло,
хоч рахувати ти б не вмів до трьох,
хоч від журби твоє би серце мліло,
мякий безмежжя обмотає мох,
поглянеш в тихий, вільний безкрай сміло,
покинеш хвиль минулих темний льох
і буде серце юним шалом цвіло,
і буде в тобі грав пташиний тьох,
поймеш заплутане природи діло.
Без меж і стін, що тиснуть, станеш тут,
бродяга, волокита, шалапут.

ОКТОСТИХ

День повіки розплющає й отвирає сонне сонця око.
Руки кладемо на вітер запашний й віддыхаємо глибоко.

Наші поринуть долоні в зимну, чисту, кришталеву
воду.
Надлетить із поля легіт легко й звіє мряку з-понад
броду.

Мов пташня, розгублені хмарки лопочуть крилами
над лісом.
Прядемо серцями просту, тиху радість з соняшних
повісом.

Відамо без болю давню тугу й сум воді, лісам і
полю,
і понесемо в роздалля над собою неба парасолою.

ЛУНАТИЗМ

Не дивись, не дивись так на мене ти вперто й завзято,
перестань, перестань, о молюсь, перестань!
О чому, о чому, і мене, і тебе, о чому нас проклято,
щоб ішли, я і ти, вдвоє ми, на землі й неба грань?

О замкни, о замкни хоч на хвильку одну це страшне,
срібне око!
О засунь ти його, я благаю, зіницями хмар!
Не свердли, не верти, аж наскрізь, аж до дна, не
вбивайсь так глибоко!
Відійми твій сліпуче-лискучий, отруйливий чар!

Не чаруй, не чаклуй, бо коли вже мене, лиховісний,
пристрінеш,
на найвищий з усіх разом вийдемо шпиль, понад
всесвіту твань,
а тоді на все горло я вигукну, низу побачивши ріні,
й звідцїля впадемо назадгузь шкереберть, наче яб-
лука два.

ЧОРТІВСЬКИЙ БРИДЖ

В маленькій, біленькій хатині сон мрії колише в ко-
лискі дитині.
По усточках сонних, мов тіні по сіні, блукається
усмішки брижа.
Лиш сутінків рожі в кімнаті закляті кладуться на
„завтра“ й на „нині“.
Навколо колиски чортів чотирьох посідало та грають
у бриджа.

І мрійно, спокійно, і тихо. Лиш день похилився над
лихом у вікнах.
На шибках задзенькали мухи й без руху присіли
побачивши гай
Ні миша не скрипне. І тиша кладе свої пальці на очі
привітна.
Біси грали в карти невпинно. Дитині приснився тоді
вперше — рай.

Людина

1

Ніч темна, оливяна, зимна, люта, чорна,
лиш вітер обертає хмар важенні жорна.

Лиш срібна смерть іде в садиби на жнива
й кугикає кугач, лулукає сова.

Мов кінь, в розгоні вихор перед прямом брами
стає й скрегочуть ланцюги й дубові трами.

Та рвучий подув торсає похмуру тіль,
що сволюком втекти не хоче в далечінь.

Як сяйво місяця зза хмари піднеслось,
бач: перед брамою стоїть самітний хтось.

2

„Незнаний приятелю мій, навіщо ждеш,
задивлений в покрівлю хмурих, сивих веж?

Навіщо неспокійний зір підносиш зчаста?“
„Я жду, бо замкнене за брамою є щастя“.

„Як довго, гей як довго, сірий друже, ждеш?
Чи день, чи два, чи три, чи може тиждень теж?“

„Не тямлю вже, як довго; від безвічних літ,
вже відколи колишеться на осі світ“.

„Скажи твоє імення, брате мій, що ждеш
так довго, довго, довго, цілий вік безмеж,

що навіть згорбилась тобі з утоми спина.
Скажи твоє імя!“ — „Мое імя... людина“.

МОЛИТВА

Заходить день за днину,
мов сонце за параван далеких гір.

Вже від ждання нас болить зір,
вже сивини на головах є труш.

..... шалом наших душ
ми молимося за нову людину.

ПРОШАК ПІД ЦЕРКВОЮ

Мохнатий, мохшавий, патлатий,
курлапий та клишавий та чеверногий
вилукуваті підігнув під себе ноги
й більмом споглядає на соняшну лату.

Брудний, космогрудий, від бруду руді підняв
Беззуба щока, спорохнявіле ясно. груди.
О, сонце всім світить так ясно,
всі рівні є люди.

ВЕЛИКА ПОДОРОЖ

Вибираюся в далеку подорож і рож не дасть мені
ніхто
й не бажаю ні від кого я нічого й вже ніщо мене
не лякає, хоч у очі зазирає задрісно ліхтарень сто,
що в вокзалі білим сторожко глядять крізь жовтих
шиб пенсне.

Над станційним гамором, мов абажур, наложений
склепіння лук.
Навкруги байдужі очі й обоятні постаті незнані
й кожна з них свій клунок має й кожна з них несе
життя свогого вюк.
Зі собою тугу заберу свою та радість в чемодані.

Та не знаю, де поїду разом з сірою юрбою тих людей,
де нас потяг завезе гойдаючи, немов малих дітей в
колісці.
Срібні рейки-шпаги, вбиті в обрій; поїзд-кінь в ярмі
залізних шлей.
Синя далеч хилиться над нами й сонце нам подасть
на неба мисці.

А кондуктор, наче ніч, суворий прийде із повагою
в купе
й каже нам оправдати до існування право та нашлет.
На банальних лицах пасажирів чудування навкруги
тупе,
я подам тоді йому своє без ляку серце, як білет.

Кожний день до ланцюга мандрівки раз-у-раз нам
додає по ланці,
та дарма, дарма стараюся пізнати, де кінець йому,
і коли, коли наш поїзд стане, до останньої доїде
станції
та спокійно скриню неба з перемучених плечей здійму.

ПРОЩАННЯ ШКОЛИ

На вулиці підніс угору вітер
на привітання дня пилюки бовдур,
немов би капелюх із голови.

В очах танок шалений чорних літер.
Гляджу на гір далеких темну говду
та на пісок подвіря половий.

Зі школи ідучи поворітьма
несу листок на пошту до рідні.
Дорога завтра вибігне пряма
і вітер в шприхах загуде пісні.

Думок у голові кружляє сто.
Небавом сяду одинцем в гаю,
а пині разом вкидаю з листом
в пощову скриньку молодість мою.

ЗЕЛЕНА ЕЛЕГІЯ

Стільки минуло вже днів, полотном забуття їх накрито.

Нині вже інший є світ, може зісталось клейно.

Іноді вийму старий, запорошений з віршами зшиток,
замкнений в шафі від літ. Так, це було в.кє давно.

Наша гімназія стояла на схилі малого узгір'я,

жовта дорога вела просто до річки униз.

В осені день кучерявий дощем тут приїхав із гір я;
всюди лежала імла, в вухах тріщало, мов хмиз.

В сивій задумі присіли кицьком почорнілі доми та
тяжко схилили руді, гонтові, темні чуби.

Вуличка сміттям обросла, мов мохом, літами немита,
скривлений з віку й біди—комин, мов бляха труби.

Річка в долині віддихала холодом. Запах води плив,
гори нагадував й ліс. В літеплий день весняний
хвиль каламутних ізпід льодового покривала вплив
разом із кригами ніс перші дів'яцькі ще сни.

Неба півколо та жовтий шкільного городу ромбоїд,
пліт із широких делин, кілька зелених смерек,
сіюксів вагага малих у зав'язатім розігріта бої,
тінь уподовж деревин, від баркана впоперек.

Промінь заблуканий нишпорив похапцем по коридорі,
сонця усмішка рясна рідко впадала углиб.

Тихо весна заглядала в віконця мутні, непрозорі
й в серці співала весна, краща від цюї зза шиб.

Під абажуром з бібулки зеленої полумінь маяв
в нафтовій лампі малій, буцім хотів би втекти.

Хлопець похилений в захваті, німо над книжкою Мая
мріяв про безкрай землі, про невідкриті світи.

Пташка співала мальована на паперовій тапеті.
Тихо проходив тут день кроками сірих годин.
Мухи дрімали в задумі в кутку на старім табуреті,
а на підлогу зі жмень вилетів сон не один.

Понад дахами — хмарин розіпята муслінова верша,
провесна, таловина, шуми далекі сосон.
Наче весни усміх перший є вірш і дівчина перша;
спомин-роса весняна, щастя забутого сон.

Вечором місяць — на стелі неба завішена лямпа.
Срібний на хмарі пожар, срібний на місті муслін.
Гомін пісень у заулку об стіни, мов краплями, ляпав,
жалісний бренькіт гітар, вривчастий спів мандолін.

І кучерявилась просива курява над половими
міддю стрічками доріг, що відлітали до гір.
Спомин тих днів, мов джерельна вода, нераз душу
вже вимив
вчора, тепер і торік, був, як потіха й докір.

Час проминув молодечих пригод і змаганнів і бесід.
Вже протікає до дна, вже щораз глибше полин.
Знаю тепер вже, що кожного серце окремих є всесвіт,
кожного правда одна, правда зелених хвилин.

ДО МУЗИ

1

Навіщо ти прийшла до мене
й застукала в вікно?
Навіщо серце бе шалене,
а думка з ним водно?
Навіщо ти прийшла до мене,
веселкою заблиснула в вікні?
Навіщо серце ти шалене
в ці безпросвітні будиш дні?

2

Тисяча питаннів падає на наші уста,
тисяча шляхів навхрест лягає нам під ноги,
тисяча зірок свої вказує нам дороги,
тисяча вогнів палає й далі темнь пуста.

І не знаємо, як привітати дні, що грядуть,
моряки сліпі на корабельній світа вежі.
Музо вигнана за дійсности вузької межі,
чи загубиш у шляхів мільйоні ранішню путь?

3

Я не потраплю, я не зможу, я не зможу
для тебе
вирізьблювати, мов діаманти, вірші,
як дні кругом все гірші,
все гірші.

Але я знаю: в цю хвилину непригожу
небавом, може навіть нині
нараз тебе побачу в простой людини
чині.

4

Навіщо ти прийшла до мене
й застукала в вікно?
Навіщо серце бє шалене,
а думка з ним водно?

Навіщо ти прийшла до мене
й застукала в вікно?
Навіщо серце бє шалене?
А може чує що воно.

ВІРШ ПРО ВІРШІ

Чоло в долоні похили,
чоло в долоні похили.
Ввазах строф цвітуть слова пахучі, мов квіти.
Крізь шибу туги будеш в очі місяця глядіти,
туман обійме ночі злий,
туман, що в кольорі золи.

Півкола на воді
розвівши,
поволі місяць сів.
На галузі задуми листя виросте блакитних слів,
заслониш очі тишею, немов руками, а тоді
почуєш спів,
почуєш вірші.
Не ті в книжечках, що парфумів мають пах,
а інші,
лиш черенками думок
друковані на серця сторінках.

ПРО СТРОФУ

Чотири рівнобіжники на мапі серця,
чотирикутник радості та болю,
чотири припрямки до боку, що не зветься,
що входить клином — між чуття та волю.
Дарма, дарма, що гостре вістря душу ятрить,
серп і серпанок нам на ніч коротку.
Хоч знаю, що лушпиння слів закриє ядра,
вкладаю тихість уст — в строфи коробку.

ОБЯВЛІННЯ

Я ждав так довго, я ждав на хвилю ту,
як врешті зрозумію життя таємний глузд,
зів'ялий лист незнання, мов буря, розмету
і роздеру безвісність, мов плахту, нагамуз.

Землі закрити книжку в обгортці синій неба
з дрижанням від напруги руками розгорну.
Під бачення серпами падуть ниць мряки стебла
і світла сніп розвиднить кімнату днів курну.

Я ждав на цю хвилину, що тишею велична,
яка пробе прозрінням усе нове й старе,
яка мовчущим криком німих очей закличе
і обрій в безкрай неба двигне гір двигарем.

Вночі пішов на зустріч, де поле й ліс суміжні,
і в свисті бур побачив десь вогняні стовпи.
У блискавок пурпурі стояв на роздоріжжі
заслуханий, задивлений поет — сліпий.

НІЧ

Не хочу більш писати віршів, складати ямбитагрохеї.
Чи вирізьблені в слів мосяжі потрібні ще кому сонети
тепер, коли шпилі найвищі й найкращі падають ідеї,
як правду не мудрці й поети диктують нам, а лиш
багнети.

Однак буває ніч погідна, як місяць срібло ле на сад,
і тишею тебе впиває, пахучим, пінявим вином.
У кого, молодий, у кого тоді шукатимеш порад
заслуханий в дерев говірку, які шепочуть тихим сном.

А ніч, мов мати, над тобою долоню на чоло кладе.
Тоді, щасливий, навіть кривди забудеш і простиш най-
гірші
тоді думки квітками пахнуть і чуєш серце молоде,
тоді слова найзвичайніші складаються самі у вірші.

АВТОБІОГРАФІЯ

В горах, де ближче сонця, перший раз приглянувся
небу,
тоді щось дивне й незнане пробудилося у мені
і піднеслася голова й слова прийшли до уст зелені.
Тепер — де б я не був і колинебудь,
я все — п'яний дівчак із сонцем у кишені.

А як зійшов із гір до гамірливих міст,
у злиднях і невдачах не кляв ніколи долі та не ганив,
глядив спокійно на хвиль противних гурагани.
Мої пісні — над рікою часу калиновий міст,
я — закоханий в житті поганин.

Привітання життя

І день і вік однаково минають. Не задержать нам хвили. Кожна мить знов родить другу мить і перша в другій спить, обі у третій та, як вежа, час виростає й меж не має й пас німить.

Так на минулого й майбутнього раменах повішено, мов плахту, долю нашу.
Ми — ланцюга поодинокі звена,
ми — відтинок малий зі стрічки часу.

Це наших днів звичайна тут дорога;
не падає піщо до безвісти води.
Віддати треба нам життю щомога,
а треба кожному ще поки молодий.

Тепер ще квітка дійсности надією цвіте,
не кидає ще тіні дерево зневіри.
Хоч знає, що морози, серце вірує проте
і ліктями ужитку правди ще не мірять.

Для молодих плечей легкий є неба вюк,
в одноманітности не явиться нам позіх.
О, не словами уст, але словами рук
співати будем пісню на життя порозі.

Вітай життя! Що біль даєш і щастя і красу
і сум і горе. В мені юний пал не вмер ще.
Вітай життя! І на привіт тобі я понесу
яке та в панцер крицевий закуте серце.

З М І С Т :

	стор.
Пісня про вічну молодість	3
Зриви й крила:	
1. Прелюдія	4
2. Ракета	5
3. Старе вино	6
4. Пожар	7
5. Дощ	8
6. Орел і літак	9
7. Ожереди	10
8. Лелеки	11
9. Свічка	12
10. Божевільна риба	13
11. Баклажани	14
12. Стратосфера	15
13. Метеор	16
14. Соняшник	17
15. Soda	18
Бронзові мила:	
1. Пісня амагуїнів	19
2. Біг 1000 метрів	20
3. Скок жердкою	21
4. Дівчина з диском	22
5. Ситкіпка	23
6. Змагання атлетів	24
Баллада про тінь капітана	25—27
Пісня мандрівника (з Мейсфілда)	28
Романтизм	29
Молодий поет	30
Прочитан	31
Любов	32
Ідеал	33
Альхемя	34
Бджола	35
I	36
Подорож літаком	37
Підсвідомість	38

и оуиуи

	стор.
Гіпнотизер	39
Мурашник	40
Шум	41
Вітражі й пейзажі:	
1. Осінь	42
2. Перший сніг	43
3. Копання картопель	43
4. Коломийка про провесну	44
5. Під дахом лісу	44
6. Над водою	45
7. Товариство	45
8. Идилія	46
9. Ожидання	46
10. Собака й місяць	46
11. Гімн життя	47
Пісня бадьорих бродяг	48
Октостих	49
Лунатизм	50
Чортівський бридж	51
Людина	52
Молитва	53
Прошак під церквою	53
Велика подорож	54
Прощання школи	55
Зелена елегія	56—57
До музи	57—58
Вірш про вірші	59
Про строфу	59
Обявління	60
Ніч	60
Автобіографія	61
Привітання життя	62

